

Factsheet Peilstationsonderzoek Ouders 2015

Ouders over het gebruik van tabak, alcohol, cannabis en internet door jongeren

Kernpunten

Deze factsheet beschrijft de resultaten van 2-jaarlijks onderzoek tussen 2007 en 2015 naar opvattingen van ouders over het middelengebruik (alcohol, tabak, cannabis en e-sigaret) en internet door jongeren en de opvoedstrategieën die zij daarbij zelf als ouder hanteren. De opeenvolgende metingen maken het mogelijk om inzicht te geven in de ontwikkelingen in de tijd. Om aan te sluiten op de snelle veranderingen, zijn de vragen over internetgebruik aangepast, waardoor hiervoor geen trendgegevens kunnen worden gerapporteerd. Dit geldt ook voor de e-sigaret, waarover voor het eerst in 2015 vragen zijn gesteld.

Op 1 januari 2014 is de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol en tabak verhoogd van 16 naar 18 jaar. In aansluiting hierop zijn ouders in de periode vóór 2014 gevraagd naar hun mening over gebruik door jongeren onder de 16 jaar. In 2015 is ouders gevraagd hun mening te geven over 18 jaar, maar ook 16 jaar zodat een vergelijking met eerdere jaren mogelijk werd.

Roken

- Steeds minder ouders van scholieren in het voortgezet onderwijs roken in het bijzijn van hun kind, het percentage daalde geleidelijk van 30 procent in 2009 naar 21 procent in 2015. Daarnaast steeg het percentage ouders dat aangaf dat roken in huis niet is toegestaan in de periode 2009-2015 van 67 naar 90 procent. Meer jongeren groeien dus thuis 'rookvrij' op.
- De grote meerderheid van de ouders geeft aan dat zij makkelijk met hun kind kunnen praten over roken (96%) en strenge regels stellen met betrekking tot roken door hun kind (81%). Veel minder ouders hebben er vertrouwen in dat zij er voor kunnen zorgen dat hun kind niet gaat roken (59%).
- Bijna driekwart van de ouders geeft aan dat af en toe roken voor jongeren onder de 16 jaar schadelijk is en 69 procent voor jongeren onder de 18 jaar.
- Bijna alle ouders vinden een rookvrije school belangrijk (97%).
- Er zijn grote verschillen tussen rokende en niet-rokende ouders. Ouders die zelf roken zijn minder positief over de ophoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabak, hebben minder vaak een niet-roken beleid in hun huis en zijn minder streng wat betreft het roken door hun kind. Ook denken zij minder vaak dat roken en meeroken door jongeren schadelijk is.

E-sigaret

- Ruim 80 procent van de ouders stelt strenge regels met betrekking tot het gebruik van de e-sigaret door hun kind. Er is hierin een groot verschil tussen ouders die zelf een e-sigaret gebruiken (66%) en ouders die dat niet doen (84%).
- Tweederde van de ouders denkt dat af en toe een e-sigaret gebruiken schadelijk is voor jongeren.

Alcohol

- Sinds 2007 zijn meer ouders strenge regels gaan stellen wat betreft het alcoholgebruik door hun kind (het kind mag niet drinken, ook niet af en toe); het percentage steeg van 50% in 2007 naar 77% in 2015. Ook vergeleken met 2013 (69%) is in 2015 sprake van een toename in het stellen van strenge regels.
- Bijna alle ouders (95%) geven aan dat zij makkelijk met hun kind over alcoholgebruik kunnen praten. Driekwart van de ouders hanteert strenge regels met betrekking tot alcoholgebruik door hun kind. Een veel kleinere groep heeft er vertrouwen in dat zij het alcoholgebruik van hun kind kunnen beperken (59%).
- Twee derde van de ouders vindt het schadelijk voor jongeren onder de 16 jaar als zij ieder weekend één of twee drankjes te drinken. Voor jongeren onder de 18 jaar vindt de helft van de ouders dit schadelijk.
- Ouders die zelf veel drinken hebben een toleranter standpunt over alcoholgebruik door hun kind en zij ondersteunen de nieuwe leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol minder vaak vergeleken met niet-drinkende ouders. Matig drinkende ouders nemen wat dit betreft een middenpositie in.

NIX 18

- Er is groeiende steun voor de verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabak en alcohol van 16 naar 18 jaar, die op 1 januari 2014 is ingevoerd. Het percentage ouders dat het eens is met de leeftijdsgrens van 18 jaar voor de verkoop van tabak steeg van 81 (2011) naar 92 procent (2015) en voor de verkoop van alcohol van 79 (2011) naar 86 procent (2015).
- Ruim een kwart van de ouders (26%) heeft voor zowel alcohol als tabak een NIX18 afspraak met hun kind, dus niet roken en niet drinken voor het kind 18 jaar is. Ouders die veel alcohol drinken maken minder vaak een NIX18 afspraak (14%) dan matig drinkende (28%) of niet-drinkende ouders (27%). Ook rokende ouders (22%) lijken minder vaak een NIX18 afspraak te maken dan niet-rokende ouders (28%), maar dit verschil is niet significant.
- De mening van ouders over middelengebruik door jongeren onder de 16 jaar is aanmerkelijk strenger dan voor jongeren onder de 18 jaar. Zo vindt 82 procent van de ouders dat jongeren onder de 16 jaar geen alcohol zouden mogen drinken. Gaat het om jongeren onder de 18 jaar, dan daalt dit naar 56 procent, een verschil van 26 procent.

Cannabis

- Sinds 2007 hebben meer ouders vertrouwen gekregen in hun mogelijkheden om cannabisgebruik door hun kind te voorkomen. In de periode 2007-2015 steeg dit percentage van 64 naar 74. De grootste stijging is te zien in de periode 2007-2011, hierna blijft het min of meer stabiel.
- Bijna alle ouders (93%) geven aan dat zij strenge regels hanteren wat betreft cannabisgebruik door hun kind. Bijna driekwart heeft er vertrouwen in dat zij cannabisgebruik door hun kind kunnen voorkomen.
- 83 procent van de ouders denkt dat af en toe cannabis gebruiken schadelijk is voor jongeren onder de 16 jaar. Voor jongeren onder de 18 jaar vindt driekwart van de ouders dit schadelijk.
- Ouders die zelf ooit cannabis hebben gebruikt, hebben er minder vertrouwen in dat zij cannabisgebruik door hun kind kunnen voorkomen (57%) en zij stellen minder vaak strenge regels (86%) vergeleken met ouders die beiden nooit cannabis hebben gebruikt (respectievelijk 80 en 96%). Ook denken zij minder vaak (72%) dat af en toe cannabis gebruiken schadelijk is voor jongeren dan ouders die nooit cannabis gebruikten (87%).

Internet

- Ruim twee derde van de ouders geeft aan dat ongelimiteerd internetgebruik niet is toegestaan en dat zij regelmatig toezicht houden op het internetgebruik van hun kind.
- 18 procent van de ouders maakt zich regelmatig zorgen om het gebruik van sociale media door hun kind. Over gamen maakt 16 procent zich zorgen.
- Ouders van kinderen die problematisch gebruik van sociale media of gamen vertonen (zelfrapportage uit het scholierenonderzoek), maken zich vaker zorgen over het internetgebruik van hun kind dan ouders van kinderen die deze problemen niet hebben (sociale media 43 versus 15%; gamen 24 versus 15%).

Sinds 2007 volgt het Trimbos-instituut de ontwikkelingen in de opvattingen en het opvoedgedrag van ouders met betrekking tot het risicogedrag (roken, drinken, drugsgebruik, gamen en internetgebruik) van jongeren. Hiertoe zijn om de twee jaar vragenlijsten afgenomen onder een grote groep ouders, verspreid over Nederland.

Ouders zijn het laatste decennium een speerpunt geweest als het gaat om beleid en preventie van risicogedrag onder kinderen en jongeren. Een belangrijke aanleiding hiervoor was de bevinding in 2003 dat meer dan 70 procent van de jonge scholieren (12-13 jaar) al eens alcohol hadden gedronken [1]. In de meeste gevallen bleken kinderen dit eerste glas van hun ouders te krijgen, veelal vanuit de veronderstelling dat dit geen kwaad kon en het beter was om je kinderen thuis te leren drinken. Uit diverse studies bleek echter dat deze aanpak niet helpt om jong en veel drinken te voorkómen, maar eerder het tegen-gestelde effect heeft. Juist het stellen van duidelijke regels over niet drinken is effectief [2,3,4]. Deze bevindingen en het inzicht dat het drinken van alcohol op jonge leeftijd mogelijk schade toebrengt aan het zich nog ontwikkelende brein, was aanleiding voor een geïntensiveerd preventiebeleid, vooral gericht op de ouders (onder andere de overheids campagne 'Alcohol en Opvoeding'). Kennis over schadelijkheid, communicatie met jongeren over middelengebruik, het vertrouwen van ouders dat zij invloed hebben op het middelengebruik van hun kind, het stellen van regels en voorbeeldgedrag zijn onderwerpen die in deze campagnes centraal staan. De intensivering van het preventiebeleid gericht op ouders beperkt zich niet alleen tot alcoholgebruik, maar betreft tevens tabak en recentelijk ook drugsgebruik en gamen. Voor de verkoop van cannabis geldt sinds 1996 dat coffeeshops geen toegang mogen geven aan personen onder de 18 jaar [5]. Op 1 januari 2014 is ook voor de verkoop van tabak en alcohol de leeftijdsgrens verhoogd van 16 naar 18 jaar. Ter ondersteuning hiervan werd eind 2013 de meerjarige NIX18 campagne gestart. Ook in deze campagne, die tot doel heeft de sociale norm 'niet roken en drinken onder de 18' te versterken, zijn ouders een belangrijke doelgroep. Ouders worden aangemoedigd om afspraken te maken met hun kind om in ieder geval niet voor de leeftijd van 18 jaar te gaan roken en drinken.

Deze factsheet rapporteert de resultaten van het onderzoek onder ouders, uitgevoerd in het najaar van 2015. Opvattingen van ouders over het middelengebruik (alcohol, tabak, cannabis en e-sigaret) en internetgebruik door jongeren en de opvoedstrategieën die zij daarbij zelf als ouder hanteren staan hierbij centraal.

De studie

De dataverzameling voor het onderzoek onder ouders is gekoppeld aan twee landelijke scholierenstudies: het Peilstationsonderzoek scholieren [6] en de Health Behaviour in School-aged Children studie (HBSC) [7]. Deze studies vinden, alternerend, om de 2 jaar plaats. In 2015 zijn de gegevens verzameld onder de ouders van kinderen die deelnamen aan het Peilstationsonderzoek scholieren 2015 [6]. Alle ouders van leerlingen van het voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO, VWO) die mee hadden gedaan aan het scholierenonderzoek, zijn uitgenodigd om deel te nemen. Dit gebeurde middels een brief die op school is uitgereikt aan de leerlingen. De ouders konden anoniem, met een inlogcode een online vragenlijst invullen waarbij via deze code ook een koppeling kon worden gemaakt met de data van hun deelnemende kind (tevens anoniem). Van de 7244 ouders die werden uitgenodigd hebben er 1991 de vragenlijst ingevuld (27% respons). Het responspercentage was duidelijk lager dan in de vorige meting in 2013 (51%). Mogelijk omdat in 2013 gewerkt werd met een schriftelijke vragenlijst en in 2015 met een digitale vragenlijst. Wellicht vonden ouders dit teveel moeite of vergaten makkelijker om de lijst in te vullen omdat men hier eerst voor moest inloggen. Een vergelijking van respons en non-respons laat een hogere respons zien bij ouders van VWO-leerlingen en een lagere respons van ouders van VMBO-basis en kaderberoepsgerichte leerweg. Ook zijn de kinderen van ouders die de vragenlijst hebben ingevuld wat jonger (13,7 jaar) dan die van ouders die niet deelnamen (14,7 jaar). Deze vertekening in de respons is vergelijkbaar met de eerdere metingen en er is rekening mee gehouden door de gegevens van de ouders te wegen.

In aansluiting op de rapportage van het Peilstationsonderzoek Scholieren zijn de analyses uitgevoerd op ouders van leerlingen in de leeftijd tot en met 16 jaar (1784 ouders). Voor de trendanalyses is alleen gebruik gemaakt van ouders van leerlingen in de eerste vier leerjaren omdat de eerdere metingen van de HBSC studie zich tot deze groep beperkten (n=1673 ouders). Met het oog op een landelijk representatieve afspiegeling is de dataset gewogen naar geslacht, leerjaar en schoolniveau van het kind en stedelijkheidsgraad van de woonplaats.

Opzet van de rapportage

Allereerst worden de resultaten van de meting in 2015 besproken. Dit betreft de opvoeding en opvattingen over roken (tabak en de e-sigaret), alcohol-, en cannabisgebruik en internetgebruik. De resultaten worden weergegeven voor de totale groep, er wordt nagegaan of er verschillen zijn tussen leeftijd en schoolniveau van het kind en of het uitmaakt of de ouder(s) het betreffende middel zelf gebruiken.

Daarnaast zal voor tabak, alcohol en cannabis worden onderzocht of er veranderingen zijn vergeleken met de voorgaande onderzoeken. Deze trendgegevens geven inzicht in hoe de attitudes en opvoedstrategieën van ouders wat betreft middelengebruik zich hebben ontwikkeld onder invloed van overheids- en preventiebeleid en andere maatschappelijke invloeden. Deze informatie kan aanknopingspunten bieden om het beleid verder te verbeteren.

Vragen over internetgebruik (sociale media en gamen) maken sinds 2011 deel uit van de vragenlijst. Om aan te sluiten op de snelle veranderingen, zijn de vragen in de opeenvolgende metingen aangepast, waardoor voor internetgebruik geen trendgegevens kunnen worden gerapporteerd. Gezien de groeiende aandacht voor het gebruik van de elektronische sigaret (e-sigaret) is dit onderwerp in 2015 voor het eerst aan het onderzoek toegevoegd. Ook over de e-sigaret kunnen dus geen trends worden gerapporteerd.

Roken

Ouders en opvoeding met betrekking tot roken door hun kind

De meerderheid van de ouders (96%) geeft aan dat zij met hun kind makkelijk over hun opvattingen over roken kunnen praten en zich daarbij op hun gemak en begrepen voelen (figuur 1). Bijna twee derde (59%) van de ouders denkt dat zij effectief maatregelen kunnen nemen om te voorkomen dat hun kind gaat roken. Tenslotte heeft ruim 80 procent strenge regels met betrekking tot roken door hun kind (zij zeggen dat hun kind zeker niet mag roken, ook niet af en toe of alleen maar een trekje). Ouders van jonge scholieren van 12 t/m 14 jaar hebben vaker strenge regels (84%) dan ouders van 15- en 16-jarigen (73%). Ouders van 15- en 16-jarigen verwachten minder vaak dat zij ervoor kunnen zorgen dat hun kind gaat roken (54%) dan ouders van jongere kinderen (62%), maar dit verschil is niet significant.

Door een vijfde van de ouders wordt gerookt (21%), door henzelf of door hun partner of door beiden. Als (één of beide) ouders roken maakt dat niet veel uit voor het gemak waarmee zij over roken praten met hun kind, maar wel voor het vertrouwen in de effectiviteit en de regels. Ouders die beiden niet roken hebben meer vertrouwen in hun maatregelen om hun kind van roken te weerhouden (61%) dan ouders die roken (51%). Ook stellen niet-rokende ouders vaker strenge regels (82%) dan rokende ouders (75%).

Rookvrij opvoeden

De ruime meerderheid van de ouders geeft aan dat hun kind zeker niet voor het 18^e jaar mag roken (90%) en niet thuis mag roken (85%) (figuur 2). Ook binnenshuis roken is bij negentig procent van de gezinnen niet toegestaan. Er zijn geen significante verschillen in rookvrij opvoeden tussen ouders van jonge (12-14 jaar) en oudere (15-16 jaar) scholieren maar wel tussen rokende en niet-rokende ouders. Jongeren van wie ten minste één van de ouders rookt wordt het minder vaak verboden om voor hun 18e jaar te roken (80%) dan

jongeren van niet-rokende ouders (92%). Ook geldt er bij rokende ouders minder vaak een rookverbod in huis (71%) in vergelijking met niet-rokende ouders (95%). In totaal rookt 20 procent van alle ouders in bijzijn van hun kind. Van de rokende ouders rookt 87 procent in het bijzijn van hun kind.

Ouders over NIX18 en beleid met betrekking tot roken

Ruim 90 procent van de ouders vindt het een goede zaak dat de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabak is verhoogd naar 18 jaar (figuur 3) en 97 procent vindt het belangrijk dat de school van hun kind rookvrij is. Iets meer dan de helft (57%) vindt dat de overheid genoeg doet om roken door jongeren tegen te gaan.

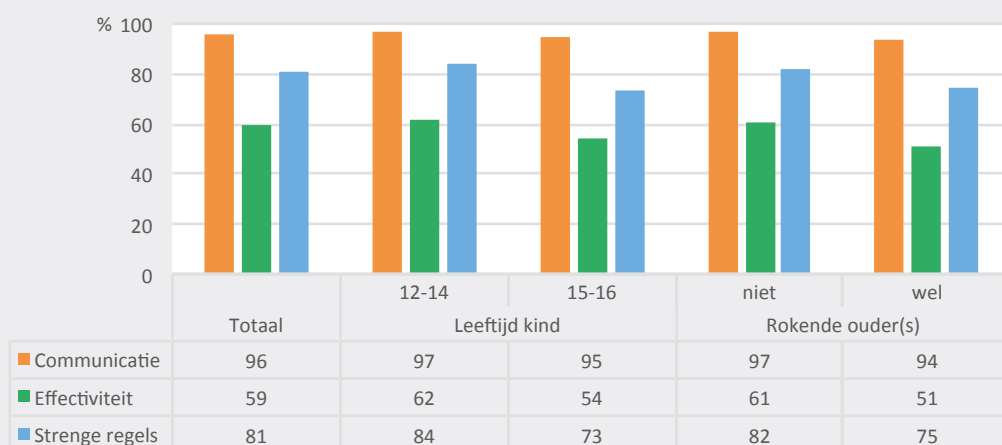
Bijna alle ouders (93%) weten wat een NIX18 afspraak is (niet roken én niet drinken voor de leeftijd van 18 jaar). Ruim een kwart van de ouders (26%) heeft voor zowel alcohol als tabak een NIX18 afspraak met hun kind, dus niet roken en niet drinken voor het kind 18 jaar is. Vijf procent heeft alleen voor roken een afspraak en één procent alleen voor alcohol. Bijna een kwart (23%) geeft aan dit nog wel van plan te zijn en 44 procent zegt dit niet van plan te zijn. Met kinderen van 12-14 jaar wordt vaker een NIX18 afspraak gemaakt (28%) dan met kinderen van 15-16 jaar (23%), maar het verschil is niet significant.

Ouders die beiden niet roken zijn positiever over de nieuwe leeftijdsgrens (94%) en de rookvrije school (98%) dan rokende ouders (82 en 92%), maar zij vinden minder vaak dat de overheid genoeg doet (55 versus 65%). Ook maken niet-rokende ouders vaker een NIX18 afspraak met hun kind (28%) dan rokende ouders (22%), maar dit verschil is niet significant.

Ouders over schadelijkheid van roken voor jongeren onder de 16 en 18 jaar

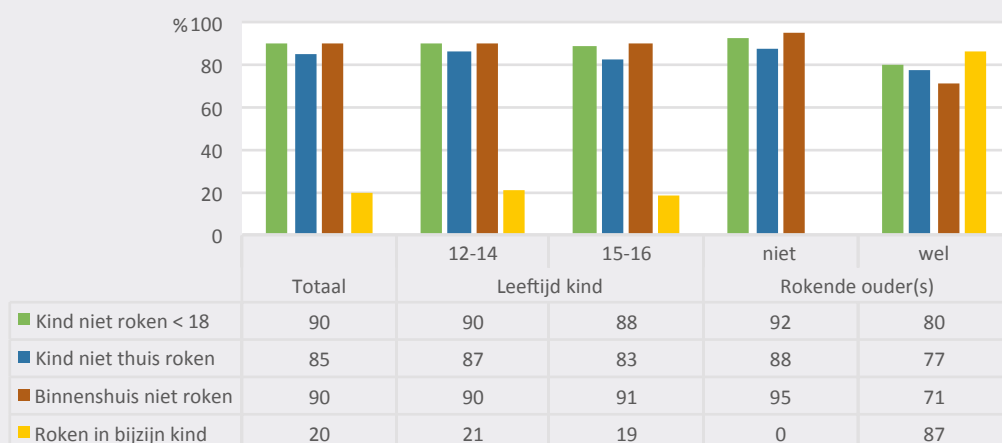
Bijna driekwart van de ouders vindt dat af en toe roken voor jongeren onder de 16 jaar schadelijk is en 85 procent denkt dit over meerroken (regelmatig aanwezig zijn in een ruimte waar gerookt wordt,

Figuur 1. Ouders en opvoeding m.b.t. roken door hun kind¹ naar leeftijd kind en roken door ouders (%)

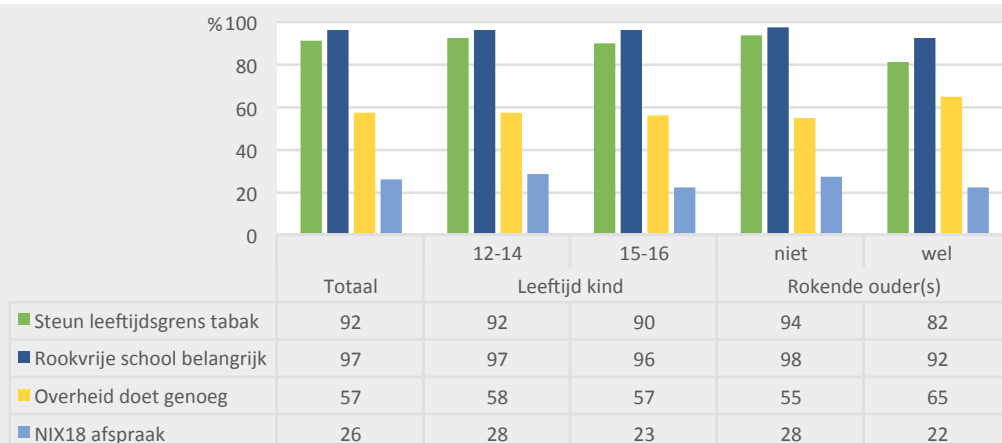
¹ Makkelijk praten over roken, vertrouwen in eigen effectiviteit om roken te voorkomen en strenge regels (kind mag zeker niet roken, ook niet af en toe of alleen maar een trekje).

Figuur 2. Rookvrij opgroeien¹ naar leeftijd kind en roken door ouders (%)

¹ Kind mag zeker niet... voor 18^e jaar roken, thuis roken, binnenshuis mag nooit gerookt worden, ouder(s) roken in bijzijn van kind.

Figuur 3. Ouders over NIX18 en niet-rokenbeleid¹ naar leeftijd kind en roken door ouders (%)

¹ Ouders ondersteunen leeftijdsverhoging tabak, een rookvrije school is (erg) belangrijk, de overheid doet voldoende om roken tegen te gaan, NIX18 afspraak gemaakt met kind.

figuur 4). De leeftijd van het kind maakt hierbij niet uit, hoewel de schadelijkheid van roken en meerroken wel iets erger worden ingeschat als het eigen kind jonger is dan 15 jaar. Rokende ouders denken minder vaak (69%) dan niet-rokende ouders (76%) dat af en toe roken schadelijk is. Een zelfde verschil is er in de inschatting van de schadelijkheid van meerroken door jongeren onder de 16 jaar tussen rokende en niet-rokende ouders (78 versus 87%). Minder ouders vinden dat af en toe roken voor jongeren onder de 18 jaar schadelijk is (69%, niet in figuur), vergeleken met de schadelijkheid voor jongeren onder de 16 jaar, maar dit verschil is niet significant.

Opvoeding en mening van ouders over roken naar schoolniveau van het kind

Bijna alle ouders van kinderen die op het VWO zitten geven aan makkelijk met hun kind te kunnen praten over hun opvattingen met betrekking tot roken (99%); dit is hoger dan bij ouders van kinderen op het VMBO (95%) (tabel 1). Bij ouders van HAVO-leerlingen is het vertrouwen in de eigen maatregelen om roken bij het kind te voorkomen lager (54%) dan bij de andere schoolniveaus, maar de verschillen zijn niet significant. Wel leggen HAVO-ouders significant minder strenge regels over roken op aan hun kind (78%) dan VWO-ouders (87%).

Ouders van VWO-leerlingen geven hun kind vaker een rookvrije opvoeding. Hun kind mag vaker niet voor het 18^e jaar roken (95%), thuis roken (92%) en er mag binnenshuis vaker niet gerookt worden (96%) in vergelijking met ouders van kinderen van de andere schoolniveaus. Ouders van VMBO-leerlingen roken vaker in het bijzijn van hun kind dan ouders van HAVO- en VWO-leerlingen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat ouders van VMBO-leerlingen vaker roker zijn dan ouders van HAVO- en VWO-leerlingen.

Bij ouders van VWO-leerlingen is de steun voor de

verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabak het hoogst (96%) en hiermee verschillen zij van HAVO-ouders (89%). VWO-ouders vinden echter het minst dat de overheid voldoende doet om roken bij jongeren tegen te gaan (50%) en zij verschillen hiermee van VBMO-t-ouders (61%). Tenslotte hebben HAVO-ouders minder vaak een duidelijke NIX18 afspraak gemaakt met hun kind (18%) dan ouders van de andere schoolniveaus waarbij dit ongeveer een derde is.

Veranderingen in opvoedgedrag en meningen van ouders met betrekking tot roken

Sinds 2009 is het percentage ouders dat strenge regels stelt met betrekking tot roken door hun kind gestegen van 78 naar 82 procent in 2015, maar dit verschil is net niet significant (figuur 5). Ook in de tussenliggende jaren zijn de verschillen klein en niet significant.

Het percentage ouders dat denkt dat af en toe roken nogal of erg schadelijk is, is sinds de eerste meting in 2007 gestegen van 65 naar 75%, maar in de tussenliggende jaren is een schommelend beeld te zien, met het hoogste percentage in 2013 (89%) en het laagst percentage in 2007 (65%).

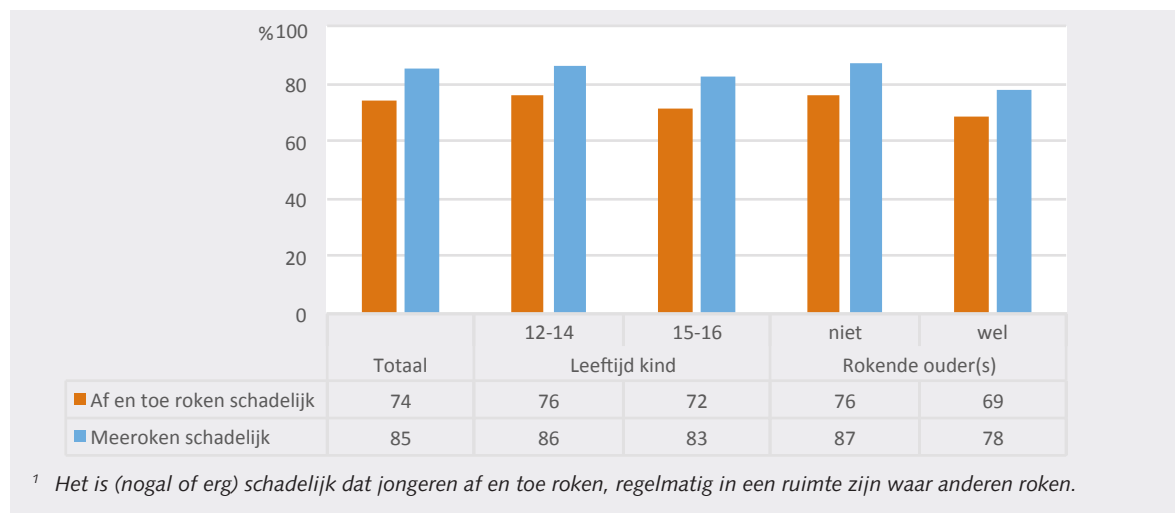
Sinds 2009 zijn meer ouders rookvrij gaan opvoeden (figuur 6). Minder ouders roken in het bijzijn van hun kind. Dit percentage daalde geleidelijk van 30 naar 21 procent. Daarnaast is het steeds vaker niet toegestaan om in huis te roken, dit steeg van 67 in 2009 naar 90 procent in 2015.

In 2011 en 2013 is ouders gevraagd of ze het eens waren met de (toen nog voorgenomen) verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabak naar 18 jaar. In 2015 kon voor het eerst worden gevraagd naar de mening sinds de daadwerkelijke invoering. Tussen 2011 en 2015 is het percentage ouders dat het met deze maatregel eens is, gestegen van 81 naar 92 procent. Ook tussen 2013 en 2015 is er een toename van drie procent, maar dit verschil is niet significant.

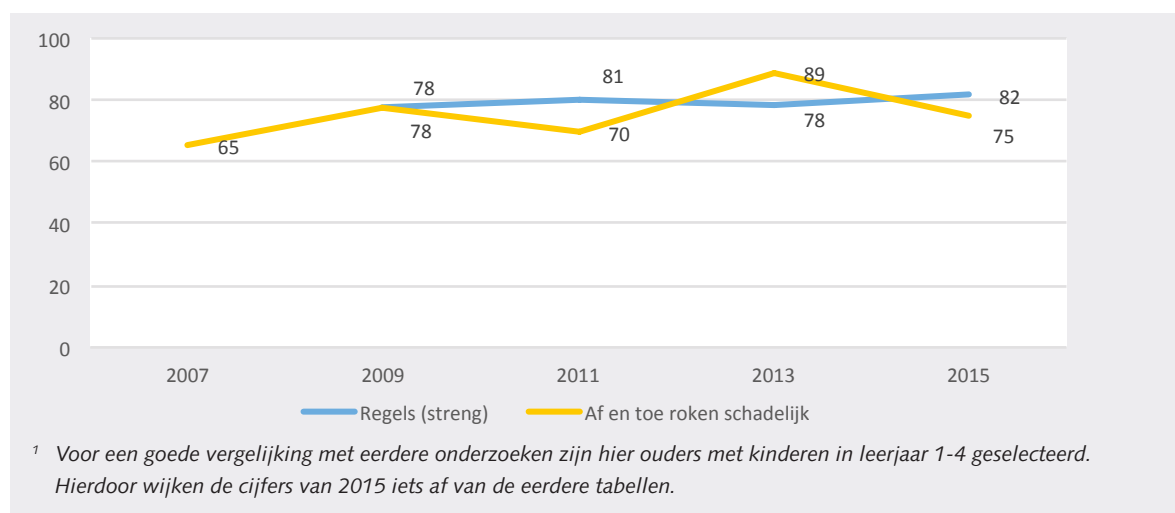
Tabel 1. Opvoeding en mening van ouders over roken naar schoolniveau van het kind

	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO
Makkelijk praten over roken	95	95	96	99
Verwachte effectiviteit	64	62	54	61
Strenge regels	83	80	78	87
<i>Rookvrij opvoeden</i>				
Kind mag zeker niet voor 18 jaar roken	87	89	89	95
Kind mag zeker niet thuis roken	85	85	82	92
Binnenshuis roken niet toegestaan	88	88	89	96
Ouders roken in bijzijn kind	26	24	19	14
<i>NIX18 en beleid</i>				
Steun voor nieuwe leeftijdsgrens tabak	91	91	89	96
Rookvrije school belangrijk	95	97	96	99
Overheid doet voldoende	62	61	57	50
NIX18 afspraak met kind	29	30	18	30

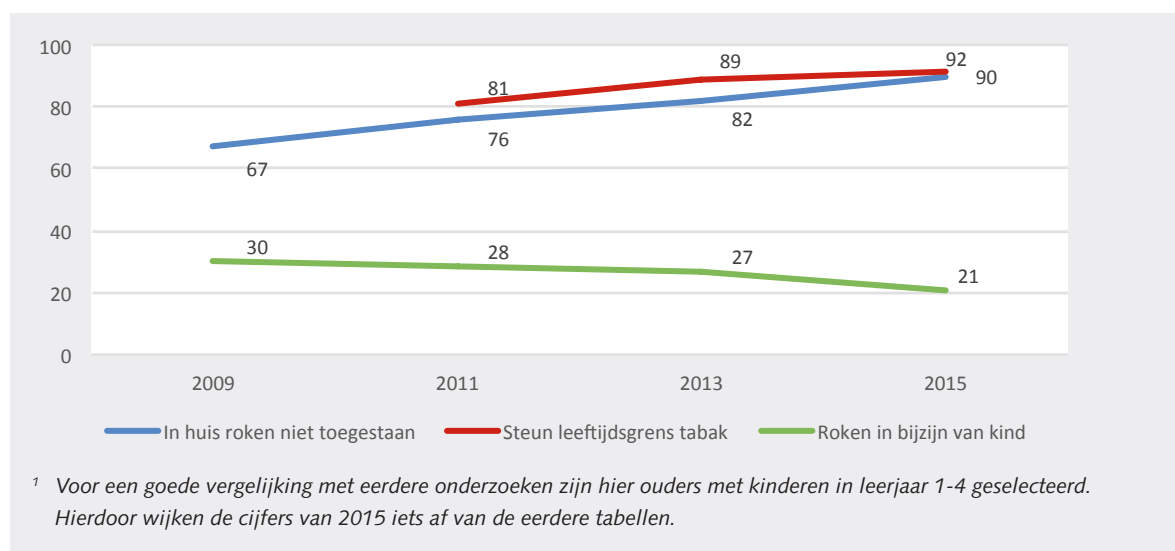
Figuur 4. Ouders over schadelijkheid van roken door jongeren onder 16 jaar¹ naar leeftijd kind en roken door ouders (%)

Figuur 5. Trends: ouders stellen strenge regels voor hun kind m.b.t. roken en af en toe roken voor jongeren onder 16 jaar is (nogal of erg) schadelijk (%)¹

Figuur 6. Trends in rookvrij opvoeden: roken in huis is niet toegestaan, roken door ouders in bijzijn van het kind en eens met de leeftijdsverhoging voor verkoop tabak (%)¹

Alcohol

Ouders en opvoeding met betrekking tot alcoholgebruik door hun kind

Bijna alle ouders (95%) geven aan dat zij makkelijk met hun kind over alcohol en hun opvattingen hierover kunnen praten (figuur 7). Bijna twee derde (59%) van de ouders denkt dat zij effectief invloed kunnen uitoefenen op het drinkgedrag van hun kind. Tenslotte heeft driekwart van de ouders strenge regels met betrekking tot alcohol drinken door hun kind. Zij geven aan dat hun kind zeker geen alcohol mag drinken, ook niet als de ouders er zelf bij zijn of op een feestje. Ouders van jonge scholieren (12 t/m 14 jaar) zeggen vaker dat zij een goede communicatie hebben met hun kind over alcohol (97%) dan ouders met kinderen in de leeftijd van 15 en 16 jaar (93%). Ruim 80 procent van de ouders van jonge scholieren hanteert strenge regels over alcohol terwijl dit bij ouders van 15-16-jarigen iets meer dan de helft is (54%). Bij het alcoholgebruik van de ouders wordt onderscheid gemaakt tussen ouders die beide niet drinken (22% van alle ouders), ouders die matig drinken (71%) en ouders waarvan één of beide overmatig drinkt (7%). Overmatig drinken is gedefinieerd als gemiddeld meer dan 14 glazen per week voor vrouwen en meer dan 21 glazen per week voor mannen.

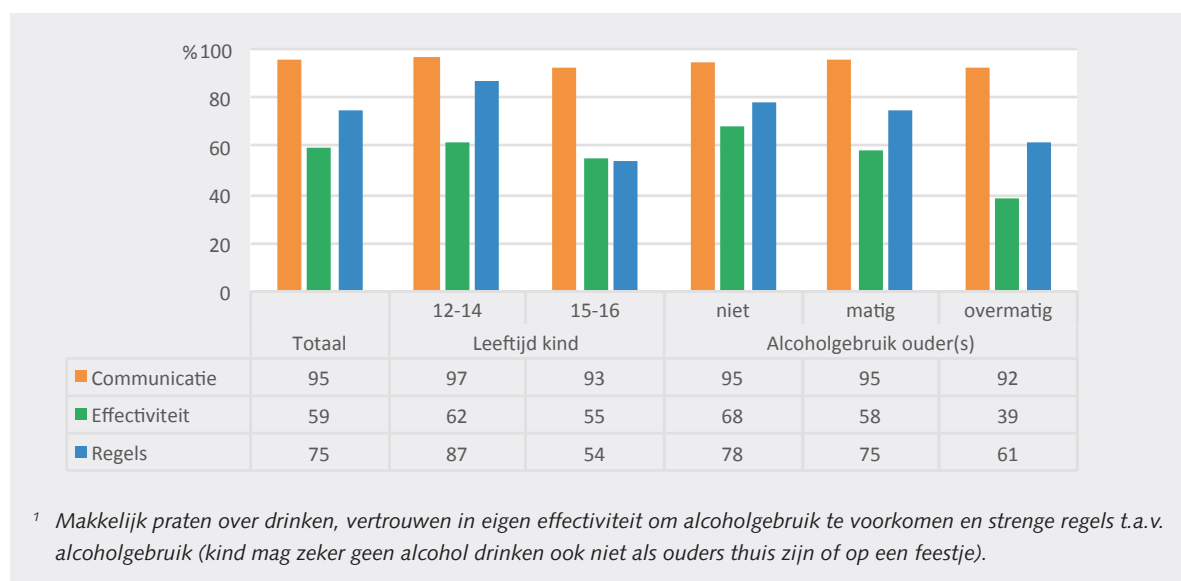
Het alcoholgebruik van de ouders maakt niet uit voor de communicatie maar wel voor de verwachte effectiviteit en het hanteren van regels. Ouders die beiden niet drinken denken vaker dat zij invloed

hebben op het alcoholgebruik van hun kind (68%) dan ouders die overmatig drinken (39%). Ook stellen niet-drinkende ouders vaker strenge regels met betrekking tot het alcoholgebruik van hun kind (78%) dan ouders die overmatig drinken (61%). Matig drinkende ouders zitten hier tussenin.

Iets meer dan een derde (39%) van de ouders geeft aan dat hun kind zeker niet mag drinken voor het 18^e jaar (figuur 8). 41 procent drinkt wel eens in het bijzijn van hun kind en tweederde (67%) geeft aan dat het schadelijk is voor jongeren onder de 16 jaar om ieder weekend 1 of 2 drankjes te drinken. Hoewel het gedrag en de mening van ouders van jongere scholieren (12-14 jaar) iets gunstiger lijken, zijn er geen significante verschillen tussen ouders van jonge en oudere scholieren. Er zijn wel verschillen als gekeken wordt naar het alcoholgebruik van de ouders. Kinderen van ouders waarvan minstens één ouder overmatig drinkt krijgen minder vaak een verbod om niet te drinken voor het 18e jaar (23%) dan kinderen van niet-drinkende ouders (36%). Bijna alle ouders die overmatig drinken geven aan in het bijzijn van hun kind te drinken (91%) terwijl dit bij matig drinkende ouders de helft is (50%).

De helft van de ouders vindt dat ieder weekend drinken voor jongeren onder de 18 jaar schadelijk is (51%, niet in figuur), dit is significant lager dan hun mening voor jongeren onder de 16 jaar (67%).

Figuur 7. Ouders en opvoeding m.b.t. alcoholgebruik door hun kind¹ naar leeftijd kind en alcoholgebruik van ouders (%)

Ouders over NIX18 en beleid met betrekking tot alcoholgebruik

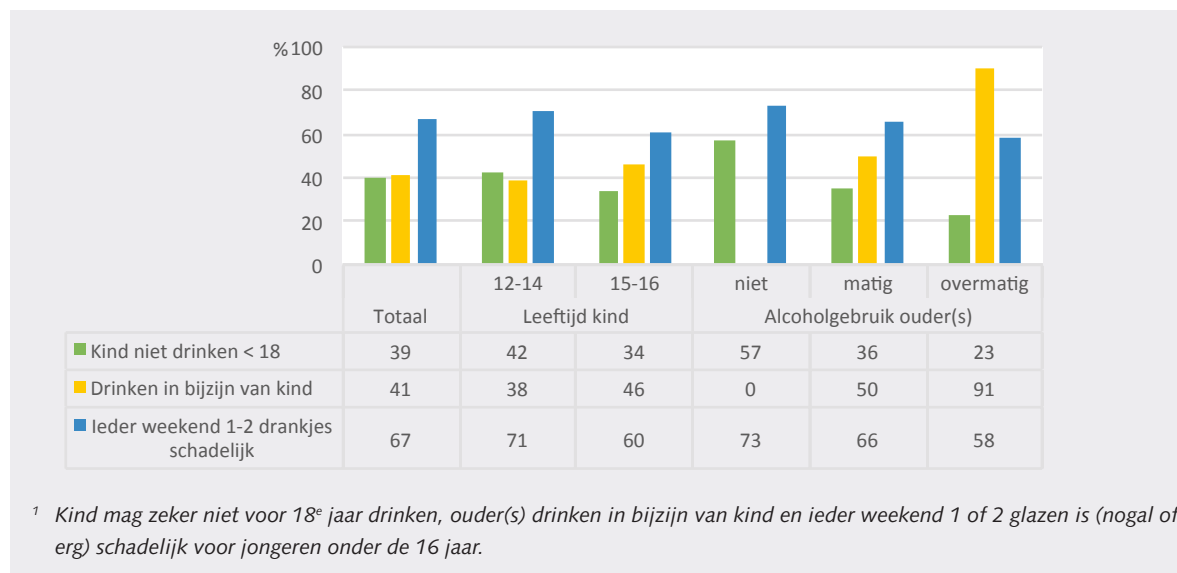
De meeste ouders geven aan dat zij het eens zijn met de verhoging van de leeftijd voor het kopen van alcohol naar 18 jaar (85%) (figuur 9). Bijna twee derde (64%) vindt dat de overheid genoeg doet om het alcoholgebruik van jongeren te beperken en nagenoeg alle ouders (97%) geven aan dat zij een alcoholvrije school (erg) belangrijk vinden. Er zijn hierbij geen grote verschillen tussen ouders van jonge of oudere scholieren. Er zijn wel verschillen tussen ouders die niet, matig of overmatig drinken. Niet-drinkende ouders steunen

de nieuwe leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol vaker dan ouders die overmatig drinken (77%). Ook hebben ouders die overmatig drinken veel minder vaak een NIX18 afspraak met hun kind (14%) dan ouders die niet drinken (27%) of matig drinken (28%). Er is geen verschil tussen deze groepen ouders wat betreft hun mening over de rol van de overheid.

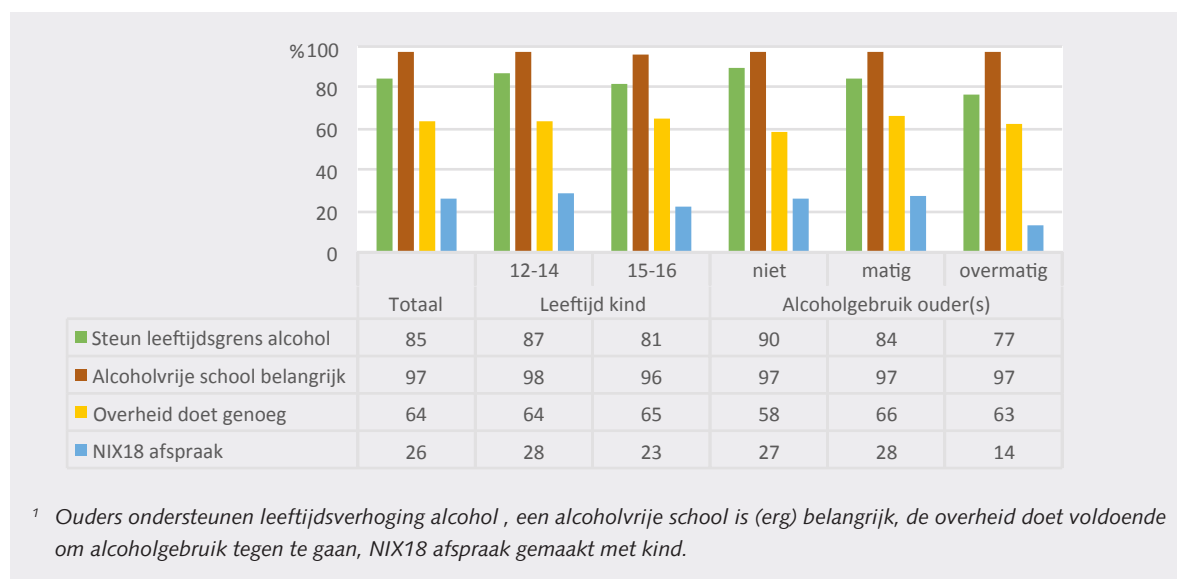
Opvoeding en mening van ouders over alcohol drinken naar schoolniveau van het kind

Ouders van kinderen van verschillende schoolniveaus denken niet verschillend over de

Figuur 8. Gedrag en mening van ouders m.b.t. alcoholgebruik¹ naar leeftijd kind en alcoholgebruik van ouders (%)

Figuur 9. Ouders over NIX18 en beleid m.b.t. alcoholgebruik jongeren¹ naar leeftijd kind en alcoholgebruik van ouders (%)

communicatie die zij met hun kind hebben over alcohol (tabel 2). Ouders van HAVO-leerlingen hebben een minder positieve verwachting over hun invloed op het alcoholgebruik van hun kind (53%) vergeleken met ouders van VMBO-t-leerlingen (65%). VWO-ouders stellen het vaakst strenge regels (88%) ten aanzien van het drinken van alcohol door hun kind.

VWO-ouders (49%) verbieden eveneens vaker dan HAVO-ouders (33%) hun kind om voor het 18^e jaar alcohol te drinken. Het verschil met VMBO-ouders is niet significant. VWO-ouders drinken vaker in bijzijn van hun kind, schatten de schadelijkheid van alcohol hoger in en zij vinden minder vaak dat de overheid genoeg doet om alcoholgebruik door jongeren te beperken, maar deze verschillen met de andere schoolniveaus zijn niet significant.

HAVO-ouders geven minder vaak aan dat zij het eens zijn met de verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van alcohol (80%) dan VWO-ouders (91%). VMBO-ouders zitten hier tussen in.

Veranderingen in opvoedgedrag en meningen van ouders met betrekking tot alcoholgebruik

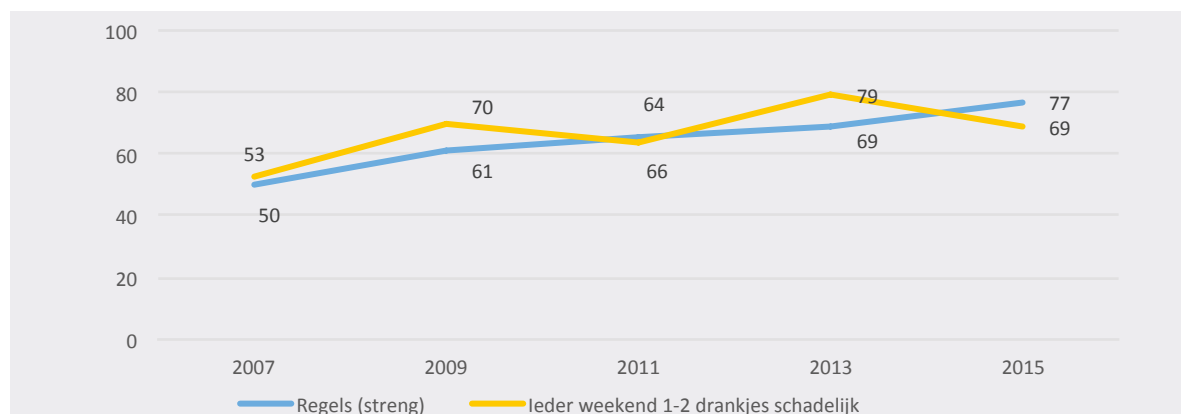
Sinds 2007 zijn ouders vaker strenge regels gaan stellen met betrekking tot het alcoholgebruik van hun kind. In 2007 was dit nog 50 procent, in 2015 is dit gestegen naar 77 procent van de ouders. Ook ten opzichte van 2013 (69%) is dit nog een significante toename. Evenals bij roken laat de mening van ouders over de schadelijkheid van alcoholgebruik een gevarieerd beeld zien. Het percentage is in 2015 (69%) weliswaar hoger dan in 2007 (53%) maar ten opzichte van 2013 is er een daling van tien procent.

De steun van ouders voor een leeftijdsverhoging voor de verkoop van alcohol naar 18 jaar is gestegen van 79 procent in 2011 naar 86 procent in 2015, toen de leeftijdsverhoging een feit was. De grootste toename is te zien in de periode 2011-2013. Hoewel het percentage tussen 2013 en 2015 nog met drie procent stijgt, is dit verschil niet significant. Het drinken van alcohol in het bijzijn van het kind is in de periode 2009-2015 nagenoeg gelijk gebleven.

Tabel 2. Opvoeding van ouders m.b.t. alcoholgebruik naar schoolniveau van het kind (%)

	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO
Makkelijk praten over alcohol	96	95	94	98
Verwachte effectiviteit	62	65	53	61
Strenge regels	71	78	75	88
Kind mag niet drinken voor 18 jaar	42	40	33	49
Drinken in bijzijn van kind	36	36	39	50
Ieder weekend 1-2 drankjes <16 jaar schadelijk	66	66	67	76
<i>NIX18 en beleid</i>				
Steun voor nieuwe leeftijdsgrens alcohol	88	86	80	91
Overheid doet genoeg	68	67	62	58

Figuur 10. Trends: ouders stellen strenge regels voor hun kind m.b.t. alcohol drinken en ieder weekend 1-2 drankjes drinken is voor jongeren onder 16 jaar is (nogal of erg) schadelijk (%)¹

¹ Voor een goede vergelijking met eerdere onderzoeken zijn hier ouders met kinderen in leerjaar 1-4 geselecteerd. Hierdoor wijken de cijfers van 2015 iets af van de eerdere tabellen.

Figuur 11. Trends: Alcohol drinken door ouders in bijzijn van het kind en eens met de leeftijdsverhoging voor verkoop alcohol (%)¹

Cannabis

Ouders en opvoeding met betrekking tot cannabisgebruik van hun kind

Bijna driekwart van de ouders verwacht dat zij kunnen voorkomen dat hun kind wiet of hasj gaat gebruiken en bijna allemaal stellen zij hierover strenge regels (93%) (figuur 12). Ouders van 15-16-jarigen hebben minder vertrouwen in hun effectiviteit om cannabisgebruik door hun kind te voorkomen (66%) en zij stellen minder vaak strenge regels (89%) dan ouders van jongere scholieren (respectievelijk 77 en 95%).

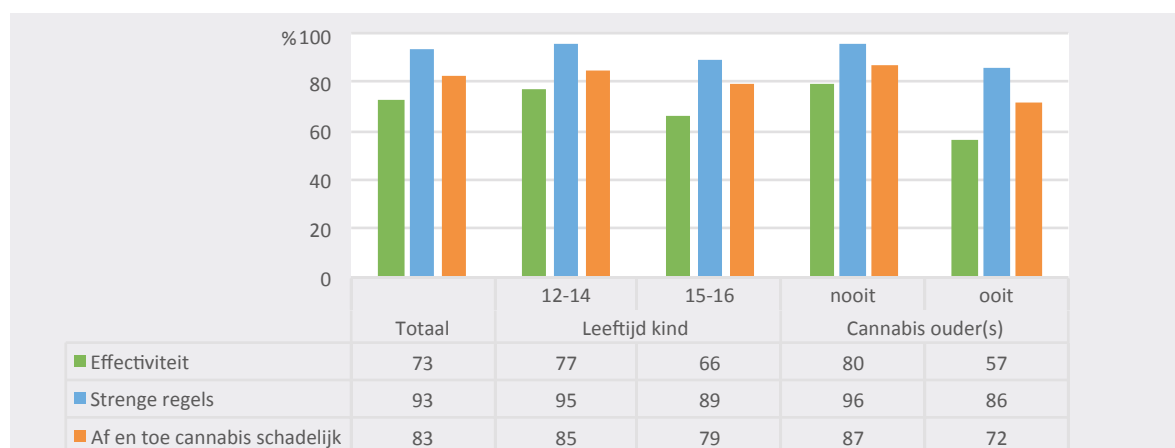
Van alle ouders geeft 28 procent aan dat zij zelf en/of hun partner ooit cannabis hebben gebruikt. Deze ouders verwachten minder vaak dat zij invloed

hebben (57%) en stellen minder vaak strenge regels (86%) vergeleken met ouders die beiden nooit cannabis hebben gebruikt (respectievelijk 80 en 96%).

Ruim 80 procent van de ouders vindt het schadelijk voor jongeren onder de 16 jaar om af en toe cannabis te gebruiken. Hoewel meer ouders van jonge scholieren cannabisgebruik schadelijk vinden (85%) dan ouders van 15-16-jarigen (79%) is dit verschil niet significant. Ouders die zelf ervaring hebben met cannabisgebruik geven minder vaak aan dat dit middel schadelijk is (72%) dan ouders die het nooit gebruikten (87%).

Driekwart van de ouders vindt het schadelijk voor

Figuur 12. Ouders en opvoeding m.b.t. cannabisgebruik door hun kind¹ naar leeftijd kind en cannabisgebruik door ouders (%)

¹ Vertrouwen in eigen effectiviteit om cannabisgebruik te voorkomen, strenge regels en af en toe cannabis gebruiken is schadelijk voor jongeren onder de 16 jaar.

jongeren onder de 18 jaar om af en toe cannabis te gebruiken (76%, niet in figuur), dit is significant lager dan hun mening voor jongeren onder de 16 jaar (83%).

Opvoeding en mening van ouders over cannabisgebruik naar schoolniveau van het kind

Ouders van VMBO-leerlingen hebben vaker de verwachting dat zij invloed hebben op het cannabisgebruik van hun kind dan ouders van HAVO- en VWO-leerlingen (tabel 3). De verschillen zijn echter niet significant. Voor de overige maten zijn er geen verschillen tussen ouders van kinderen van verschillende schoolniveaus.

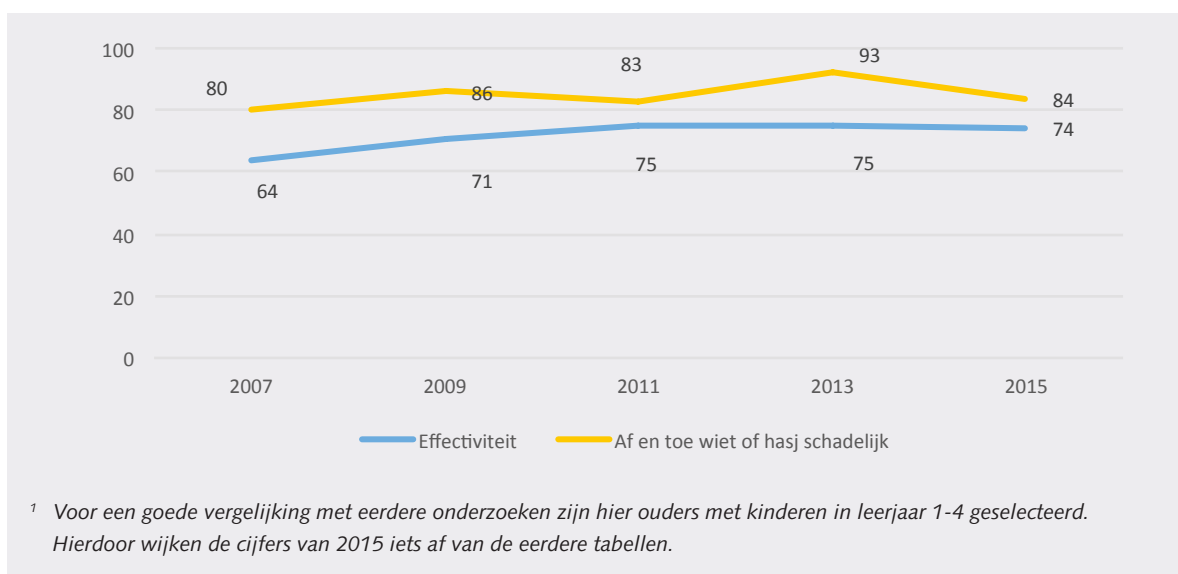
Veranderingen in meningen van ouders met betrekking tot cannabisgebruik door jongeren

Sinds 2007 hebben meer ouders vertrouwen gekregen in hun mogelijkheden om cannabisgebruik door hun kind te voorkomen (figuur 13). In de periode 2007-2015 steeg dit percentage van 64 naar 74 procent. De grootste stijging was echter te zien in de periode 2007-2011, hierna blijft het min of meer stabiel. In dezelfde periode zien we een wisselend beeld als het gaat om hoe schadelijk ouders het gebruik van cannabis vinden voor jongeren onder de 16. Sinds de vorige meting daalde dit percentage van 93 naar 84 procent. Uiteindelijk is er in 2015 geen significante verandering vergeleken met de eerste meting in 2007.

Tabel 3. Vertrouwen in effectiviteit en strenge regels m.b.t. cannabisgebruik, schadelijkheid af en toe cannabisgebruik onder 16 jaar, naar schoolniveau kind (%)

	VMBO-b	VMBO-t	HAVO	VWO
Verwachte effectiviteit	78	79	70	71
Strenge regels	97	94	92	93
Af en toe cannabis <16 jaar schadelijk	83	87	83	82

Figuur 13. Trends: vertrouwen in effectiviteit om cannabisgebruik kind te voorkomen en schadelijkheid af en toe cannabisgebruik onder 16 jaar (%)¹

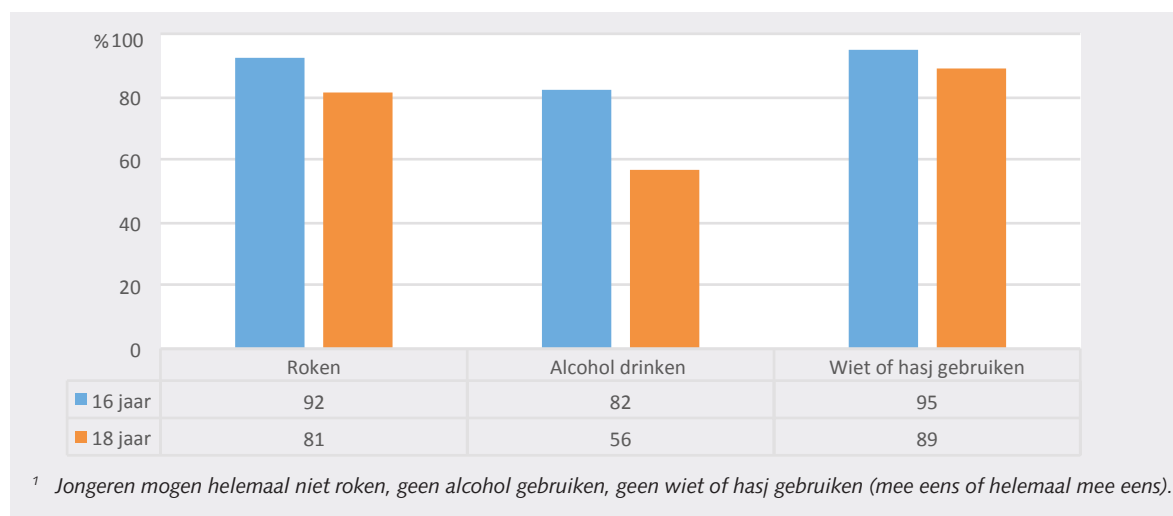

Middelengebruik door jongeren onder 16 óf 18 jaar: opvatting van ouders

Aan ouders is gevraagd of zij het eens zijn met de volgende stellingen: jongeren onder de 16 of 18 jaar mogen ...helemaal niet roken, geen alcohol drinken en geen wiet of hasj gebruiken. Voor de helft van de ouders werd deze vraag gesteld voor de leeftijd 16 jaar terwijl de ander helft van de ouders als leeftijd 18 jaar in beeld kreeg. Figuur 14 laat het verschil in opvattingen zien voor deze twee leeftijden. Voor alle drie de middelen geven meer ouders aan dat

dit niet zou mogen onder de leeftijd van 16 jaar vergeleken met 18 jaar. Bij roken is dit verschil elf procent (92 versus 81%) en bij cannabis zes procent (95 versus 89%). Het grootste is echter het verschil bij de opvatting over alcoholgebruik. Terwijl 82 procent van de ouders vindt dat jongeren onder de 16 jaar dit niet zouden mogen doen, vindt 56 procent van de ouders dit voor de leeftijd van 18 jaar, een verschil van 26 procent.

Figuur 14. Opvattingen van ouders over middelengebruik onder 16 en 18 jaar¹ (%)

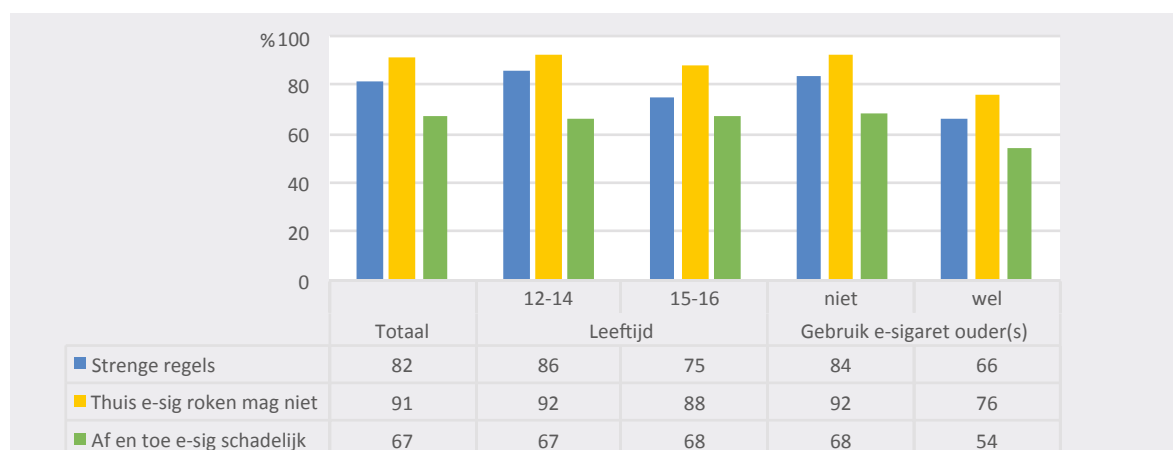

E-sigaret

Naast het roken van tabak is aan ouders een aantal vragen gesteld over het roken van een elektronische sigaret (e-sigaret) door hun kind (figuur 15). Ruim tachtig procent van de ouders geeft aan dat hun kind dit zeker niet mag, ook niet een trekje. Thuis een e-sigaret roken is bij 91 procent van de jongeren niet toegestaan. Tenslotte is twee derde van de ouders van mening dat het voor jongeren onder de 16 erg schadelijk is om af en toe een e-sigaret te gebruiken. Ouders van 15- en 16-jarigen zijn minder strikt tegenover hun kind over het gebruik van de e-sigaret dan ouders van jongere kinderen, 75 procent stelt strenge regels terwijl dit voor ouders van 12- t/m 14-jarige kinderen 86 procent is. Ouders die zelf wel eens een e-sigaret gebruiken (9% van de ouders) zijn minder vaak streng (86%)

en zijn toleranter tegenover thuis een e-sigaret gebruiken door het kind (76%) dan ouders die geen e-sigaret gebruiken (resp. 84 en 92%). Ook denken zij minder vaak dat af en toe een e-sigaret gebruiken schadelijk is voor jongeren onder de 16 jaar (54%) maar het verschil met ouders die geen e-sigaret gebruiken (68%) is niet significant. Ouders van VWO-leerlingen hanteren vaker strenge regels over het gebruik van de e-sigaret dan ouders van HAVO-leerlingen (87 versus 80%, niet in tabel). VMBO-ouders zitten hier tussen in maar verschillen niet significant van HAVO- en VWO-ouders. Ook bij de andere maten, thuis gebruiken en schadelijkheid zijn de meningen van VWO-ouders gunstiger maar de verschillen zijn niet significant. Aan de ouders is gevraagd in hoeverre hun kind

Figuur 15. Ouders en opvoeding m.b.t. gebruik van de e-sigaret door hun kind¹ naar leeftijd kind en gebruik e-sigaret door ouders (%)

¹ Strenge regels (kind mag zeker geen e-sigaret gebruiken, ook niet af en toe een trekje), kind mag thuis geen e-sigaret gebruiken, af en toe een e-sigaret gebruiken is (nogal of erg) schadelijk voor jongeren onder 16 jaar.

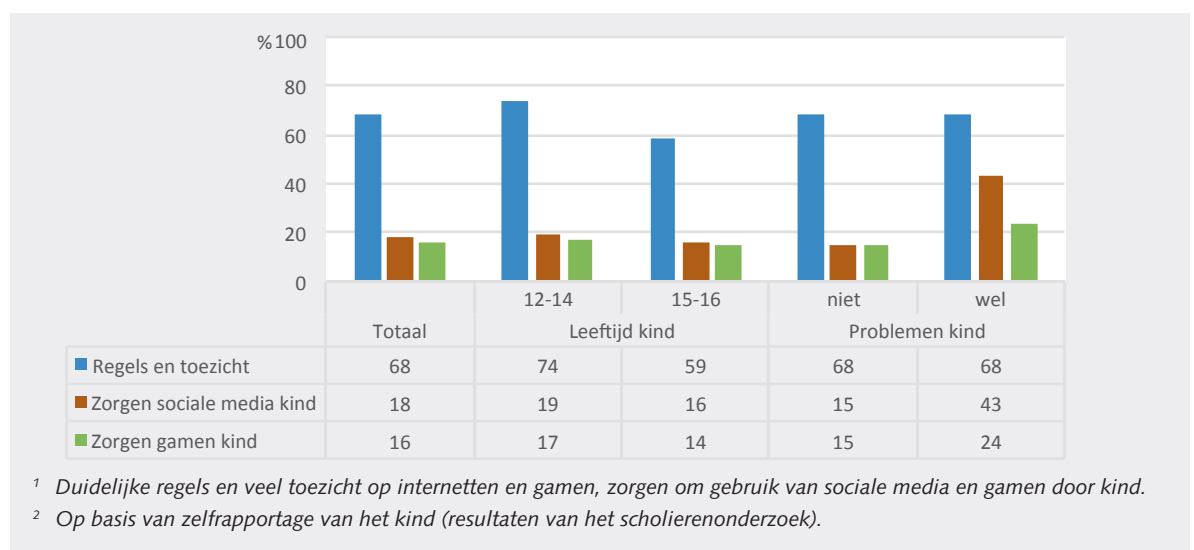
Internetgebruik

ongelimiteerd gebruik mag maken van internet en de hele dag zou mogen gamen (figuur 16). Daarnaast werd er gevraagd of ouders regelmatig toezicht houden op de spellen die gespeeld worden via internet en op de sites die hun kind bezoekt. Ruim twee derde van de ouders geeft aan dat hun kind niet ongelimiteerd internet mag gebruiken en dat zij regelmatig toezicht houden. Ouders van 15- en 16-jarigen zijn minder strikt (43%) dan ouders van jongere kinderen (59%). Het maakt hierbij niet uit of de kinderen zelf problemen rapporteren die duiden op internet- of game-verslaving (resultaten Peilstationsonderzoek Scholieren). Respectievelijk 18 en 16 procent van de ouders geeft aan dat zij zich (heel) vaak zorgen maken om het gebruik van sociale media en gamen door hun kind, iets meer ouders van jonge kinderen geeft dit aan maar de verschillen met ouders van oudere kinderen zijn niet significant. Deze zorgen worden

veel vaker gerapporteerd als de resultaten van het scholierenonderzoek (zelfrapportage kind) er op duiden dat het kind problemen heeft met het gebruik van sociale media of gamen; 43 procent van de ouders van kinderen met problemen in het gebruik van sociale media, maakt zich zorgen om het gebruik van sociale media door hun kind terwijl dit bij ouders van kinderen zonder indicaties voor problemen 15 procent is. Bijna een kwart van de ouders van kinderen die problemen aangeven met gamen, maakt zich zorgen om het gamen door hun kind terwijl dit bij ouders van kinderen zonder problemen 15 procent is. Er zijn bij de opvattingen en zorgen rond het internet gebruik van jongeren geen verschillen tussen ouders van leerlingen van verschillende schoolniveaus.

Het afgelopen decennium is vanuit de politiek sterk

Figuur 16. Ouders over internetgebruik van hun kind¹ naar leeftijd kind en problemen kind met gebruik van sociale media en/of gamen² (%)

Conclusies

ingezet op het verminderen van middelengebruik onder jongeren, met name alcohol en tabak. Ouders waren daarbij een belangrijk speerpunt. Deze factsheet beschrijft hoe ouders van jongeren van 12 tot en met 16 jaar over deze onderwerpen denken, welke opvoedingsstrategieën zij zelf hanteren en welke veranderingen hierin hebben plaatsgevonden in de afgelopen 10 jaar. Daarnaast zijn ouders in 2015 bevraagd over de e-sigaret en internetgebruik. De campagne 'Alcohol en Opvoeding' en de verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van

alcohol- en tabak van 16 naar 18 jaar per 1 januari 2014 (ondersteund door de NIX18 campagne) behoren tot de belangrijkste maatregelen die de overheid de afgelopen jaren heeft genomen als het gaat om het verminderen van middelengebruik onder jongeren. Daarnaast is via andere activiteiten sterk ingezet op tabaksontmoediging, bijvoorbeeld door rookverboden in openbare ruimten, het stimuleren van ouders om niet binnenshuis te roken, het bevorderen van rookvrije scholen. De resultaten van eerder onderzoek onder ouders lieten gunstige

ontwikkelingen zien [7,8]. In deze rapportage wordt bekeken of deze ontwikkelingen zich hebben voortgezet.

Hieronder wordt kort ingegaan op de belangrijkste bevindingen van het onderzoek.

Overgrote meerderheid ouders ondersteunt de verhoging van de leeftijdsgrens.

Een grote meerderheid van de ouders is het eens met de verhoging van de leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar voor de verkoop van alcohol en tabak die op 1 januari 2014 is ingevoerd. De steun voor de maatregel is ook duidelijk toegenomen; in 2011 ondersteunde circa 8 op de 10 ouders de maatregel, in 2015 is dit gestegen naar ongeveer 9 op de 10 ouders. Wel lijken ouders nog beduidend strenger voor 16-jarigen dan voor 18-jarigen. Met name voor alcoholgebruik zijn de verschillen groot: 82% van de ouders is het eens met de stelling dat jongeren onder de 16 geen alcohol mogen drinken, terwijl 56% dit voor jongeren onder de 18 jaar vindt. Mogelijk heeft dit te maken met de vrij recente invoeringsdatum van de maatregel en is er meer tijd nodig voordat niet drinken onder de 18 jaar de norm wordt.

Iets meer dan de helft van de ouders vindt dat de overheid voldoende doet om roken door jongeren te voorkomen. Daarnaast vindt bijna twee derde van de ouders dat de overheid voldoende doet om alcoholgebruik door jongeren te beperken. Hoewel de overheid de afgelopen jaren maatregelen heeft genomen met betrekking tot tabak en alcohol, lijken ouders dit dus voor alcohol vaker voldoende te vinden dan voor roken.

Het is opvallend dat ouders met een minder strenge attitude, zoals rokende en frequent drinkende ouders, ook de ouders zijn die minder lijken te hechten aan streng beleid vanuit de overheid.

Veel ouders zeggen strenge regels te hanteren voor roken en drinken door hun kind.

De meeste ouders zijn naar eigen zeggen streng voor hun kind (scholieren van 12 t/m 16 jaar) als het gaat om alcoholgebruik en roken. Voor alcohol zien we wat dit betreft ook een sterke stijging (van 50% in 2007 naar 77% in 2015). Voor roken schommelt het percentage strenge ouders (mijn kind mag zeker niet roken) de afgelopen jaren rond de 80%. Als ouders echter wordt gevraagd naar een NIX18 afspraak (niet roken en niet drinken voor je 18^e) zegt een kwart een dergelijke afspraak te hebben gemaakt. Dit zou er op kunnen wijzen dat een deel van de ouders wel vindt dat hun kind dit niet mag, maar dit niet rechtstreeks communiceert of hierover geen expliciete afspraken maakt met het kind. Het kan zijn dat sommige ouders dit niet nodig vinden omdat zij verwachten dat hun kind zelf niet de behoefte heeft om te gaan roken en drinken. Toch lijkt het raadzaam om hierover toch afspraken te maken. Diverse studies hebben laten zien dat het

stellen van duidelijke regels over het alcohol- en rookgedrag, samen met een ondersteunende en goede communicatie, de meest effectieve manier is om te voorkomen dat kinderen op jonge leeftijd gaan drinken [2,3,4,9].

De resultaten van het gelijktijdig uitgevoerde onderzoek onder scholieren van 12 t/m 16 jaar, liet zien dat ruim een kwart van de drinkende scholieren zegt de alcohol meestal van de ouders te krijgen [6]. Alhoewel het huidige onderzoek onder de ouders laat zien dat drie kwart van de ouders strenge regels hanteert over het huidige gebruik van hun kind, zeggen slechts vier van tien ouders (39%) dat hun kind zeker niet mag drinken voor het 18^e jaar. Wat dit betreft is er dus nog duidelijk ruimte voor verbetering. Voor roken geldt dit eveneens, alhoewel in iets mindere mate.

Bijna alle ouders zijn voorstander van een rook- en alcoholvrije school

Steeds meer scholen zijn de afgelopen jaren rookvrij geworden, in 2014 gold dit voor bijna de helft van de scholen [10]. Het ministerie van VWS heeft voor de periode 2014-2016 extra geld beschikbaar gesteld om de groei van het aantal rookvrije schoolterreinen verder te stimuleren [11]. In 2020 zijn alle scholen verplicht een rookvrij schoolterrein te hebben. De resultaten van het huidige onderzoek laten zien dat vrijwel alle ouders deze ontwikkeling steunen: 97% van de ondervraagde ouders zegt een rookvrije school belangrijk te vinden.

Ook zijn er steeds meer initiatieven rond alcoholvrije scholen. Voorbeelden daarvan zijn het project 'Alcoholvrije scholen inspireren' (www.AlcoholvrijeOmgeving.nl) en de Gezonde School (www.gezondeschool.nl). Gezien de verhoging van de leeftijdsgrens naar 18 jaar, is het ook meer vanzelfsprekend dat er op feesten op middelbare scholen geen alcohol wordt geschonken. Ook deze ontwikkeling lijken bijna alle ouders te ondersteunen: 97% van de ouders in het onderzoek zegt een alcoholvrije school belangrijk te vinden.

Roken in huis en roken in het bijzijn van het kind komt steeds minder voor.

Meeroken, het inademen van tabaksrook in de omgeving is schadelijk voor de gezondheid. Omgevingsrook is een mengsel van stoffen waarvan er honderden schadelijk zijn voor de gezondheid, van ongeveer 70 stoffen is aangetoond dat zij kankerverwekkend zijn [12]. Door de invoering van rookverboden is de blootstelling aan omgevingsrook in openbare ruimtes nagenoeg verdwenen.

Meeroken in de thuissituatie kan moeilijker door overheidsbeleid worden beïnvloed, desalniettemin neemt de blootstelling aan omgevingsrook in de thuissituatie af. In het onderzoek onder ouders in 2009 gaf 67% van alle ouders aan dat het niet was toegestaan om in hun huis te roken, in 2015 was dit gestegen naar 90%. Ook het percentage ouders dat

zegt in het bijzijn van het kind te roken is gedaald, van 30% in 2009 naar 21% in 2015.

Bijna alle ouders zijn streng als het gaat om cannabisgebruik door hun kind

Ruim 9 op de 10 ouders (93%) geven aan dat hun kind zeker géén joint mag roken. Bijna driekwart heeft er vertrouwen in dat zij cannabisgebruik door hun kind kunnen voorkomen, dat is beduidend hoger dan het percentage ouders dat er vertrouwen in heeft om gebruik van alcohol (59%) of tabak (59%) te kunnen voorkomen.

Bijna één op de zes ouders maakt zich zorgen over gebruik van sociale media en gamen

Gebruik van internet is bijna niet meer weg te denken uit het leven van jongeren. Sociale media zijn vooral populair onder meisjes en gamen onder jongens. De meeste jongeren gaan probleemloos om met internet, een beperkte groep ontwikkelt echter excessief en problematisch gebruik. Er zijn aanwijzingen dat dit gepaard gaat met een verhoogd risico op onder meer psychosociale problemen, slechtere schoolprestaties en slaapstoornissen [13,14]. Reden dus voor ouders en opvoeders om alert te zijn en duidelijke regels te stellen. Twee derde van de ouders geeft aan dat hun kind niet ongelimiteerd op internet mag of mag gamen, en dat zij daar regelmatig toezicht op houden. Dit betekent dat één derde van de ouders dit niet doet, hetgeen een relatief hoog percentage is. Hier lijkt dus nog een belangrijke taak te liggen voor preventie.

Uit het onderzoek onder scholieren bleek dat één op de 10 meisjes voldeed aan de criteria van riskant gebruik van sociale media (o.a. huiswerk afraffelen, slecht slapen, moeite hebben om te stoppen) en 6% van de jongens aan de criteria voor riskant gamen. Het huidige onderzoek laat zien dat 18% van alle ouders zich (heel) vaak zorgen maakt om het gebruik van sociale media door hun kind en 16% over het gamen. Ondanks het feit dat deze percentages veel hoger zijn (43 en 23%) bij ouders waarvan de kinderen ook riskant gedrag vertonen, blijven deze problemen bij een groot deel van de ouders onopgemerkt. Voor preventie ligt er een belangrijke taak om ouders hierin te ondersteunen. Voor gamen is hiertoe in 2016 de Gameln lijn geopend [15].

Colofon

Trimbos-instituut
Postbus 725
3500 AS Utrecht
T: 030 – 297 11 00

Auteurs

Saskia van Dorsselaer, Marlous Tuijthof,
Karin Monshouwer

Vormgeving en productie
Canon Nederland N.V.

Beeld
www.istockphoto.com

Financiering
Ministerie van VWS

Bestelinformatie
Deze uitgave is als gratis download
beschikbaar of te bestellen via
www.trimbos.nl/webwinkel met
artikelnummer AF1511

© 2016, Trimbos-instituut, Utrecht
Alle rechten voorbehouden. Het
overnemen van teksten is toegestaan,
mits met de juiste bronvermelding.

Referenties

1. Monshouwer K, Van Dorsselaer S, Gorter A, Verdurmen J, & Vollebergh W (2004). *Jeugd en riskant gedrag*. Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek 2003. Utrecht: Trimbos-instituut.
2. Koning IM (2011). *Prevention of alcohol use in early adolescents: A joint venture of schools and parents*. Utrecht: Utrecht University.
3. Mares SHW (2014). *A sip of the old block: Empirical and prevention insights into the role of parents in the development of alcohol in children*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
4. Vermeulen-Smit E (2014). *The role of parents in preventing adolescent alcohol and cannabis use*. Utrecht: Utrecht University. <https://assets.trimbos.nl/docs/5877e9fc-12cc-4440-ae7c-5c7f79ba5e62.pdf>.
5. Monshouwer K, van Laar M, Vollebergh WAM (2011) Buying cannabis in 'coffeeshops'. *Drug and Alcohol Review*, 30 (2), 148-156.
6. Van Dorsselaer S, Tuijthof M, Verdurmen J, Spit M, Laar, M. van & Monshouwer K. (2016). *Jeugd en riskant gedrag 2015*. Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Scholieren. Utrecht: Trimbos-instituut.
7. De Looze M, Van Dorsselaer S, De Roos S, Verdurmen J, Stevens G, Gommans R, et al (2014). *HBSC 2013: gezondheid, welzijn en opvoeding van jongeren in Nederland*. Utrecht: Universiteit Utrecht.
8. INF005: Infographic Ouders over roken en drinken (2014) Utrecht: Trimbos-instituut.
9. Hiemstra JM (2013). *Thank you for not smoking: Studies on smoking onset and prevention during (pre)adolescence*. Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
10. Verhoofstad A, & Reijgersberg N (2015). *Rookvrije schoolterreinen: Tabellenrapportage rookvrije schoolterreinen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs*. Utrecht: Mulier Instituut.
11. T.K. 725388-129135-VGP. *Brief regering: Tabaksontmoediging*. Den Haag: Tweede Kamer der Staten-Generaal.
12. Ter Weijde, W, Croes, E., Verdurmen, J., Monshouwer, K. (2015) *Factsheet Meerroken*. Utrecht: Trimbos-instituut.
13. Van Rooij AJ, Kuss DJ, Griffiths MD, Shorter GW, Schoenmakers MT, & Van de Mheen D (2014). The (co-)occurrence of problematic video gaming, substance use, and psychosocial problems in adolescents. *Journal of Behavioral Addictions*, 3, 157-65.
14. Hale L, & Guan S (2015). Screen time and sleep among school-aged children and adolescents: a systematic literature review. *Sleep Medicine Reviews*, 21, 50-8.
15. Van Leeuwen L, & Goossens FX (2016). *Problematisch gamen: aanbevelingen voor preventie*. Utrecht: Trimbos-instituut.